

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง กรณีศึกษากลุ่มชุมชนในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มอาชีพตัดเย็บที่นอนเด็กชุมชนบ้านท่าไทร มาทำการศึกษาแบบเจาะลึกโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพราะถือได้ว่ากลุ่มชุมชนแห่งนี้ ได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งทำให้สามารถดำรงอยู่มาได้เป็นเวลายาวนาน ซึ่งผลการวิจัยมีประโยชน์ต่อการพัฒนา และการส่งเสริมบทบาทการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการดำรงอยู่ สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย และผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษากระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งนั้น ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง ในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อกระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกเจาะจง 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน และบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านท่าไทร
2. สมาชิกกลุ่มชุมชน คือกลุ่มอาชีพตัดเย็บที่นอนเด็กบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการเอง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ ประกอบการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ลงในสมุดจดบันทึก และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม มาจำแนกตามประเด็นที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย
2. นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และรายงานผลการวิจัยโดยใช้รูปแบบบรรยายเชิงวิเคราะห์ ต่อจากนั้นจึงทำผลสรุปขั้นสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

การตั้งกลุ่มเป็นความคิดริเริ่มของผู้นำและสมาชิกในกลุ่มที่มีความต้องการร่วมกัน เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน และชุมชนให้มีความแข็งแรงสามารถพึ่งตนเองได้ ทางกลุ่มได้ร่วมมือกันตั้งแต่การค้นหาผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมโดยวิธีการไปศึกษาดูงานยังกลุ่มต่าง ๆ หลายแห่ง จึงได้ค้นพบผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่ม แล้วเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เช่น การประชุมดำเนินการ การลงทุน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล การคัดเลือกผู้นำกลุ่มนั้นเกิดจากความพร้อมใจกันของสมาชิกโดยพิจารณาจากความเสียสละ ความรู้ และความสามารถ ในการติดต่อประสานงาน

สมาชิกของกลุ่มรวมตัวกันได้นั้นเกิดขึ้นจากความต้องการที่แท้จริงเป็นผลกระทบจากปัญหาเรื่องค่าครองชีพเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนในด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเงินทุน มีส่วนในการกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มมีความต้องการมากขึ้น

สภาพแวดล้อมของกลุ่มจากการศึกษาพบว่ากลุ่มมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงอยู่เนื่องจากอยู่ติดกับตัวเมืองที่มีความเจริญ ซึ่งส่งผลดีในเรื่องการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดเวลา และสามารถดำเนินแผนการตลาดออกไปได้อย่างกว้างขวาง การที่กลุ่มตั้งอยู่ในชุมชนที่แออัดทำให้ได้รับการเอาใจใส่จากภาครัฐ และนักการเมืองทุกระดับเพราะต้องการเข้ามาเป็นเจ้าของคะแนนเสียงที่มีจำนวนมากในชุมชนแห่งนี้

ในเรื่องความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เนื่องจากมีขนาดเล็กและสมาชิกกลุ่มมีความเป็นเครือญาติ ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมที่เหมือนกัน มีผลในเรื่องความคิดและทัศนคติสามารถส่งผลดีในการดำเนินกิจกรรมให้ไปในทิศทางเดียวกันได้ดี สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสัมพันธ์กันดี ไม่มีความขัดแย้งภายใน เป็นส่วนที่ช่วยในการดำรงอยู่เป็นอย่างมาก

การบริหารจัดการตลาด และทุน กลุ่มมีการบริหารจัดการที่ดี โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเสนอแนะ ความคิดเห็น และตัดสินใจ มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันตามความถนัดของหน้าที่แต่ละคน มีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง และเก็บผลกำไรที่เหลือจากการแบ่งปันไว้ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นทุนในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป เพื่อความเจริญเติบโตของกลุ่ม ได้มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาด้วยวิธีการออกร้านแสดงสินค้าและร่วมมือกับกลุ่มอื่น ๆ ตั้งเป็นเครือข่ายเพื่อการเคลื่อนไหว ลักษณะการทำงานของกลุ่มเป็นการทำงานเชิงรุกโดยเข้าหากกลุ่มลูกค้าเอง

ส่วนเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่ม พบว่าที่ผ่านมากลุ่มสามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก มีการแบ่งผลกำไรปีละ 1 ครั้ง ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ระดับหนึ่ง ยังทำให้สมาชิกกลุ่มมีทัศนคติ และแนวคิดที่ดี ที่เกิดขึ้นจากการได้พบปะพูดคุยกันระหว่างสมาชิกกันเอง และระหว่างกลุ่มต่างๆ เข้าใจในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ซึ่งจะประโยชน์กับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็ง สามารถเพิ่มรายได้และผลประโยชน์ให้กับกลุ่มมากขึ้นในอนาคต

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการดำรงอยู่ขององค์กรชุมชนที่เข้มแข็งในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

ปัจจัยภายใน

บทบาทของผู้นำมีส่วนในการดำรงอยู่ของกลุ่มตัดเย็บเครื่องนอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีความรับผิดชอบสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดีจากที่พยายามมีการส่งเสริม

ด้านการเรียนรู้ให้กับสมาชิก มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งทางภาครัฐ และเอกชน ได้ดี ทั้งยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มมาโดยตลอด

ด้านการเรียนรู้การคิดหาผลิตภัณฑ์มาเป็นสินค้าเพื่อการผลิตนั้นเกิดจากการคิดค้นของกลุ่มเอง โดยการไปศึกษาดูงานแล้วนำรูปแบบมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับพื้นที่ วิธีการผลิตในระยะแรกนั้นได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากกลุ่มมีบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องนี้อยู่แล้ว ต่อมาภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม ส่วนการตลาด การทำบัญชี การหาแหล่งเงินทุน เทคโนโลยีในการผลิต และการเคลื่อนไหวกิจกรรมกลุ่มนั้นทางกลุ่มยังต้องอาศัยภาครัฐ และองค์กรเอกชนเข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำ

สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มมีส่วนช่วยในการดำรงอยู่ของกลุ่มได้เป็นอย่างมากเนื่องจากกลุ่มมีสมาชิกที่มีขนาดพอเหมาะกับลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งสมาชิกภายในกลุ่ม มีความเป็นเครือญาติ เชื้อชาติ สัญชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ส่งผลต่ออุดมการณ์ ความคิดและทัศนคติ อันเป็นผลดีในการพัฒนาที่สามารถนำพากลุ่มให้ไปในทิศทางเดียวกันได้

ความคาดหวังในผลประโยชน์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มเพราะทั้งผู้นำกลุ่ม และสมาชิกคาดหวังในผลประโยชน์ไว้สูงมาก เพื่อต้องการให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งช่วยเหลือตัวเองได้และสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม การที่ทางกลุ่มมีความคาดหวังในผลประโยชน์สูง จึงส่งผลดีในการดำเนินกิจกรรม ก่อให้เกิดความมุ่งมั่น และความสามัคคีในการร่วมมือกัน อันจะส่งผลให้กลุ่มเติบโตขึ้นได้ในสังคมอย่างต่อเนื่อง

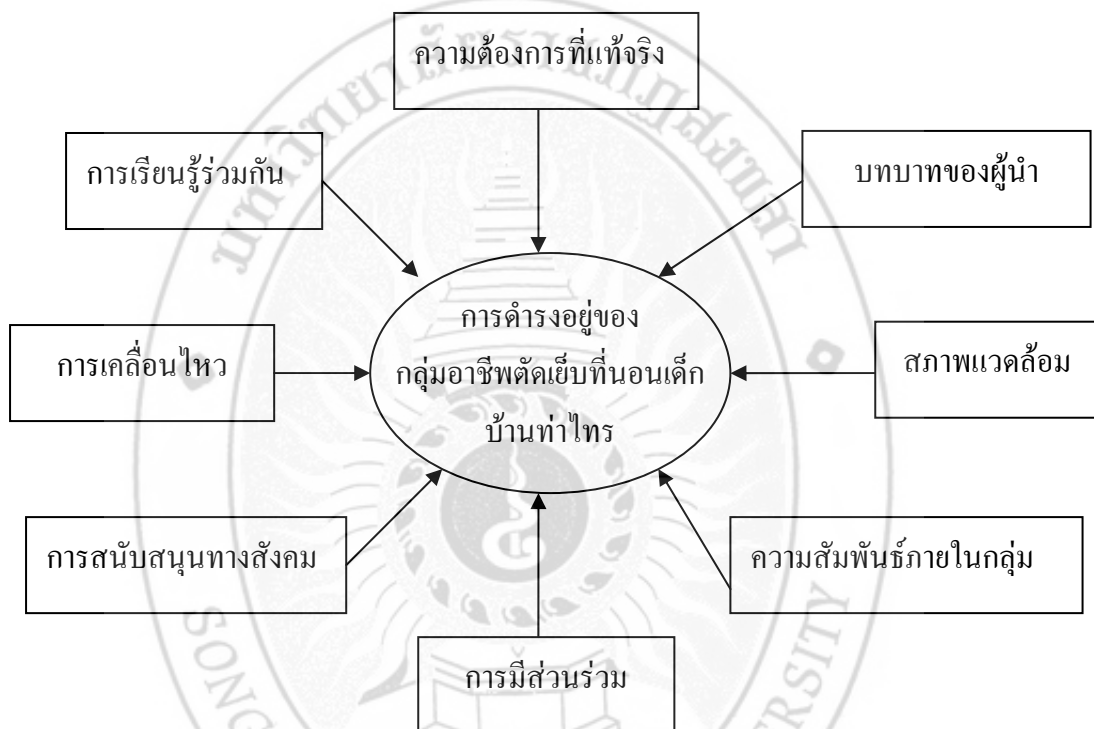
ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มตัดเย็บส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนทางสังคม เช่น การเข้ามาให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่ม ทำให้สมาชิกเห็นคุณค่าห่วงใย รักใคร่ และไว้วางใจ ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยที่ภาครัฐเข้ามาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแนวคิดที่นำไปใช้แก้ไขปัญหา นอกจากนี้ก็มีการสนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหว บริจาคเครื่องมือ เงินทุน สิ่งของ ส่วนของผู้นำท้องถิ่นนั้นพบว่าการสนับสนุนในด้านการเรียนรู้ ด้านเครื่องมือ และการประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่ม ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทเหมือนกับหน่วยงานของรัฐ โดยเข้ามาให้การสนับสนุนเรื่องการบริจาคเงิน ให้คำแนะนำ แนวคิดที่นำไปใช้แก้ไขปัญหา

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อกระบวนการดำรงอยู่ขององค์กรชุมชนที่เข้มแข็งในชุมชนบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

จากการศึกษาพบว่าด้านตัวผู้นำกลุ่ม ด้านตัวสมาชิก และด้านเงินทุน สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นอุปสรรคในการดำรงอยู่

จากผลการศึกษาสามารถนำมาสร้างเป็นตัวแบบการศึกษาได้ ดังนี้

ภาพที่ 6 ตัวแบบแสดงการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพตัดเย็บที่นอนเด็กบ้านท่าไทร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

การศึกษากระบวนการการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง คือ กลุ่มตัดเย็บที่นอนเด็กบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาครั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถนำมารวบรวมเป็นข้อเสนอแนะเพื่อ

ประโยชน์ต่อการพัฒนา และส่งเสริมในการดำรงอยู่ให้กับกลุ่มชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และยั่งยืนยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาวิเคราะห์ ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัดเย็บที่นอนเด็กบ้านท่าไทร มีจุดแข็งของกลุ่มในเรื่องทำเลที่ตั้ง ที่สามารถนำมาใช้เป็นโอกาสในการพัฒนา เพื่อเพิ่มยอดขายให้ได้มากขึ้น เนื่องจากตั้งของกลุ่มอยู่ติดกับย่านการค้าหลักของภาคใต้คือจังหวัดสงขลา เป็นแหล่งที่ตั้งของศูนย์การค้าต่าง ๆ มากมาย ทั้งของชาวไทย และต่างประเทศ เช่น บิ๊กซี โลตัส ไดอาน่า เซ็นทรัล ลีกาเดิน ฯลฯ ทางกลุ่มควรประสานงานกับทางศูนย์การค้าเหล่านี้เพื่อหาโอกาสนำสินค้าเข้าไปวางจำหน่าย แต่ทั้งนี้ภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นควรเข้าไปมีส่วนในการประสานงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนบ้านท่าไทร และกลุ่มอื่น ๆ มีโอกาสในการดำรงอยู่ในสังคมได้มากขึ้น
2. ด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากทางกลุ่มยังมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย ซึ่งอาจจะมีผลกับการเลือกซื้อและการตัดสินใจ ในเรื่องนี้ทางกลุ่มควรมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง คือ กลุ่มตัดเย็บที่นอนเด็กบ้านท่าไทร หมู่ที่ 1 เทศบาลตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานี้มาจากองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บทบาทผู้นำ กระบวนการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ในชุมชน สภาพแวดล้อม ความต้องการที่แท้จริง การเคลื่อนไหวของกลุ่ม ในเรื่องเหล่านี้ เป็นผลสะท้อนที่เกิดจากสภาพแวดล้อมและสังคม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความละเอียดอ่อนขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์และองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการศึกษารุ่นต่อไปควรรหาโอกาสจะลึกในเรื่องดังกล่าวจะทำให้ทราบกระบวนการดำรงอยู่ของกลุ่มชุมชน ได้ดียิ่งขึ้น